

CURTEA
DE APEL CHIȘINĂU

2043, mun. Chișinău, str. Teilor 4
www.instante.justice.md; e-mail: cac@justice.md
Tel. (022) 409-209; Fax: (022) 635-355

CHISINAU
COURT OF APPEAL

4 Teilor str., Chișinău 2043
www.instante.justice.md; e-mail: cac@justice.md
Tel. (022) 409-209; Fax: (022) 635-355

87-15-11 № 4-355-10/2

Dosarul nr.2a-45/22

Curtea Constituțională
mun. Chișinău, str. Alexandru Lăpușneanu 28

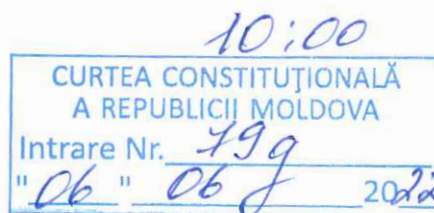
Prin prezenta, Curtea de Apel Chișinău, conform încheierii din 26 mai 2022, remite în adresa dvs., sesizarea înaintată de către intimatul Roșca Ivan, privind excepția de neconstituționalitate și control al constituționalității art. 135 alin.1 lit. a), g) din Constituția Republicii Moldova.

Anexă: materialele acumulate pe 17 file.

Judecătorul
Curții de Apel Chișinău

Cotorobai Vitalie

UNIUNEA AVOCAȚILOR DIN REPUBLICA MOLDOVA
CABINETUL AVOCATULUI „ROȘCA IVAN”
mun. Chișinău, str. Mitropolit Dosoftei, 126 of. 27, gsm: 068299997
e-mail: roscaivan60@mail.ru, ivanrosca68@gmail.com

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28
Chișinău MD-2004
Republica Moldova

SESIZARE
privind excepția de neconstituționalitate

prezentată în ordinea articolului 135 alin. (1) lit. a), g) din
Constituția Republicii Moldova

*UNIUNEA AVOCAȚILOR DIN REPUBLICA MOLDOVA
CABINETUL AVOCATULUI „ROȘCA IVAN”*

Curtea Constituțională a Republicii Moldova
mun.Chișinău, str.A.Lăpușneanu nr.28

SESIZARE

privind excepția de neconstituționalitate

în baza art.135 alin.(1) lit.a), g) din Constituția Republicii Moldova

I.Autorul sesizării

1. **Numele: Roșca**
2. **Prenumele: Ivan**
3. **Funcția: Avocat**

II.Obiectul sesizării

Prin prezenta sesizare se solicită exercitarea controlului constituționalității dispozițiilor art.272 alin.(1) Cod civil (în redacția de până la 01.03.2019) „*termenul de prescripție extinctivă începe să curgă de la data nașterii dreptului la acțiune. Dreptul la acțiune se naște la data când persoana a aflat sau trebuia să afle despre încălcarea dreptului*”, sintagma „*dacă legea prevede altfel, prescripția începe să curgă de la data când obligația devine exigibilă(...)*” art.272 alin.(2) Cod civil (în redacția de până la 01.03.2019) a Republicii Moldova ce reglementează momentul nașterii dreptului la acțiune și data când persoana a aflat sau trebuia să afle despre încălcarea dreptului, momentul începerii curgerii prescripției extinctive, precum și dispoziția art.1030 alin.(1) Cod civil (în redacția de până la 01.03.2019) „*prin contractul de mandat o parte (mandant) împuternicește cealaltă parte (mandatar) de a o reprezenta la încheierea de acte juridice, iar aceasta, prin acceptarea mandatului, se obligă să acționeze în numele și pe contul mandantului*”, pe motiv că contravin prevederilor art.1 alin.(3),art.4 alin.(1),(2),art.7,art.9 alin.(2),art.20 alin.(1), art.23 alin.(2), art.26 alin.(1),(2), art.46 alin.(1),(2), art.54 alin.(1),(2),(4) din Constituția RM.

III. Circumstanțele litigiului examinat de către instanțele de judecată.

1.Potrivit materialeleor cauzei civile, la data de 30.01.2012 avocatul Roșca Ivan a încheiat cu Moisei Olga contractul de asistență juridică cu nr.06, având ca obiect inițial reprezentarea clienței și a altor 30 de persoane, reprezentate de către Moisei Olga prin procură cu drept de substituție într-o cauză civilă de constatare a nulității contractului de vânzare-cumpărare a terenului cu suprafața de 9.2216 ha cu nr.6137 din 08.10.2003, restituirea cotelor valorice și recunoașterea dreptului de proprietate la 38% din imobilul (autoparcul) din str.Ștefan cel Mare,73 or.Căușeni în sumă de 45.584 lei și a imobilului (încăperile administrative) din str.Alba Iulia,51 or.Căușeni în sumă de 248.680 lei.

2.Conform pct.5.2 din contract, Moisei Olga și-a asumat obligația de achitare a serviciilor juridice de reprezentare în cauza civilă menționată în quantum de 16.000 lei. În aceeași zi de 30.01.2012, în baza contractului de asistență juridică precitat, avocatul Ivan Roșca a perfectat mandatul avocațial cu nr.0026499 cu toate împuternicirile prevăzute la art.81 Cod pr.civilă, inclusiv dreptul de a primi bunuri sau bani în temeiul hotărârii judecătorești.

3.Prin hotărârea din 22 februarie 2012, Curtea de Apel Economică a decis admiterea cererii de chemare în judecată înaintată de Moisei Olga și alți acționari ai S.A.„Vinăria Căușenenilor” și a declarat nul contractul de vânzare-cumpărare a terenului nr.6137 din 08.10.2003 încheiat între S.A. „Vinăria Căușenenilor” și ÎCS „Tighina Vin” SRL cu aducerea părților în starea anterioară încheierii contractului. Prin aceeași hotărâre, cererea reconvențională a S.A. „Benelux Wine Holding” cu privire la recunoașterea ÎCS „Tighina Vin” SRL în procedură de insolvență ca dobânditor de bună credință a terenului procurat prin contractul de vânzare-cumpărare nr.6137 din 08.10.2003 a fost respinsă ca neîntemeiată.

4.După mai multe ședințe de judecată în toate instanțele naționale desfășurate pe parcursul a peste nouă ani de zile (cauza civilă a fost inițiată de către Judecătoria Căușeni în martie 2006), prin Decizia Curții Supreme de Justiție din 10.12.2015 hotărârea judecătorească de admitere a cererii de chemare în judecată a lui Moisei Olga și altor acționari în număr de peste 30 de persoane a fost menținută integral.

5.Pe parcursul examinării acestei cauze civile, în urma înțelegerii suplimentare a avocatului Roșca Ivan cu cliența Moisei Olga, în cadrul aceluiași contract de asistență juridică, la data de 16.01.2013 a fost formulată și depusă o cerere de chemare în judecată la Judecătoria Buiucani mun.Chișinău împotriva Ministerului Justiției al R.Moldova privind constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei civile și repararea prejudiciului moral cauzat prin această încălcare, încasarea cheltuielilor de asistență juridică.

6. Prin hotărârea Judecătoriai Buiucani mun. Chișinău din 10 iunie 2013 acțiunea lui Moisei Olga către Ministerul Justiției al RM privind constatarea încălcării dreptului de examinare în termen rezonabil a cauzei civile și încasarea prejudiciului moral a fost admisă parțial. A fost recunoscut faptul încălcării dreptului de examinare în termen rezonabil a cauzei civile înaintate de Moisei Olga și a fost încasat de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției al RM în favoarea lui Moisei Olga a 2500 euro cu titlu de prejudiciu moral și a 1000 euro (echivalentul a 16000 lei) cu titlu de cheltuieli de asistență juridică acordată.

7. Prin Decizia Curții de Apel Chișinău din 30 octombrie 2013 menținută prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 03.04.2014 apelul declarat de către Ministerul Justiției al RM a fost admis, a fost modificată hotărârea Judecătoriai Buiucani mun. Chișinău din 10.06.2013 în partea încasării în beneficiul lui Moisei Olga a prejudiciului moral și a cheltuielilor de asistență juridică acordată prin micșorarea cuantumului prejudiciului moral de la 2500 euro până la 16.000 lei și a cheltuielilor pentru asistență juridică de la 1000 euro până la 3000 lei.

8. La data de 21 iulie 2014, în cadrul aceluiași contract de asistență juridică nr.06 din 30.01.2012, dispunând de împuterniciri în volum deplin, avocatul Roșca Ivan în interesele lui Moisei Olga a depus la Ministerul Justiției documentul executoriu în această ultimă cauză civilă spre executare.

9. La data de 01.08.2014, Moisei Olga, prin scrisoarea nr.10/7662 a viceministrului justiției N.Eșanu a fost informată despre expedierea titlului executoriu spre executare la Ministerul Finanțelor, iar la data de 18.06.2015 viceministrul Finanțelor Simion Botnari a informat-o pe Olga Moisei despre faptul executării documentului executoriu la data de 22.10.2014 prin transferul bănesc în mărime de 19.000 lei (16000 lei + 3000 lei) pe contul bancar al avocatului Roșca Ivan cu anexarea copiei ordinului de plată nr.371. Astfel că, contractul de asistență juridică nr.06 din 30.01.2012 încheiat între avocatul Roșca Ivan și Moisei Olga a fost îndeplinit integral, iar banii în sumă de 19000 lei decontați de la Ministerul Finanțelor, conform înțelegerii anterioare verbale și scrise dintre părți au fost încasate de către avocat cu titlu de onorariu în două cauze civile.

10. La data de 09.10.2017 Moisei Olga a depus la Judecătoria Chișinău, sediul Centru o cerere de chemare în judecată împotriva avocatului Roșca Ivan privind încasarea sumei de 19000 lei rezultată din documentul executoriu și a altor sume accesorii.

În motivarea acțiunii reclamanta a invocat că, la data de 22 octombrie 2014 Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova a transferat pe contul avocatului Roșca Ivan suma de 19000 lei.

Banii au fost transferați în temeiul titlului executoriu eliberat în baza hotărârii judecătorești emisă de Judecătoria Buiucani la 10 iunie 2013. Suma menționată urma să fie încasată de către reclamantă în cauza civilă Moisei Olga împotriva Ministerului Justiției privind încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil și repararea prejudiciului.

Avocatul Roșca Ivan a reprezentat-o pe Moisei Olga în respectiva cauză civilă, fiindu-i eliberat un mandat care acorda și dreptul avocatului de a prezenta titlul executoriu spre executare și încasarea sumei adjudecate. Deși banii au fost virati real pe contul avocatului cu titlu de onorariu, acesta nu i-a comunicat despre transfer.

11. Cauza civilă menționată a fost examinată în procedură contencioasă de Judecătoria Chișinău, sediul Centru, care prin hotărârea din 12 aprilie 2019, cererea de chemare în judecată depusă de Moisei Olga împotriva lui Roșca Ivan cu privire la repararea prejudiciului material, moral și încasarea cheltuielilor de judecată **a fost respinsă ca tardivă.**

12. Nefiind de acord cu hotărârea Judecătoriei Chișinău sediul Centru din 12.04.2019, Moisei Olga a contestat-o cu apel la Curtea de Apel Chișinău, care a decis examinarea apelului în ordinea art.376 alin.(1/1) Cod procedură civilă, în procedură scrisă. Astfel că, prin Decizia Curții de Apel Chișinău din 07 noiembrie 2019, cu referire la normele Codului civil privind contractul de mandat, apelul declarat de Moisei Olga împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 12 aprilie 2019 a fost admis cu casarea acesteia și adoptarea unei noi hotărâri, prin care a fost încasat de la Roșca Ivan în beneficiul lui Moisei Olga a sumei de 19.000 lei cu titlu de datorie, a ratei inflației în sumă de 4197 lei, 5000 lei cu titlu de prejudiciu moral și 1767,93 lei cu titlu de cheltueili de judecată.

13. Nefiind de acord cu Decizia Curții de Apel Chișinău din 07.11.2019 și considerându-se lezat în drepturile sale legale, avocatul Roșca Ivan a atacat-o cu recurs la Curtea Supremă de Justiție.

14. Prin Decizia Curții Supreme de Justiție din 25 martie 2020 recursul declarat de Roșca Ivan a fost admis. Decizia Curții de Apel Chișinău din 07 noiembrie 2019 a fost casată cu remiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

15. Prin Decizia Curții de Apel Chișinău din 29 iunie 2021 apelul declarat de Moisei Olga a fost respins. A fost menținută hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 12 aprilie 2019 fără modificări.

16. Nefiind de acord cu Decizia Curții de Apel Chișinău din 29 iunie 2021, Moisei Olga a depus recurs la Curtea Supremă de Justiție.

17. Prin Decizia Curții Supreme de Justiție din 22 decembrie 2021, recursul declarat de Moisei Olga a fost admis. A fost casată decizia Curții de Apel Chișinău din 29 iunie 2021 cu remiterea cauzei la Curtea de Apel Chișinău

pentru judecarea apelului în fond, de un alt complet de judecători. Ședința Curții de Apel Chișinău a fost stabilită pentru data de 26 mai 2022.

În această ședință a fost înaintată cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate.

**IV. Expunerea pretensei sau a pretinselor încălcări ale Constituției,
precum și a argumentelor în sprijinul acestor afirmații
inclusiv prin prisma jurisprudenței Curții Constituționale a RM**

Autorul prezentei sesizări își sprijină argumentarea și își întemeiează solicitările în baza următoarelor prevederi legislative și jurisprudențiale:

1. Prevederile relevante din Constituției RM

**Articolul 1
Statul Republica Moldova**

(1)(...)

(2)(...)

(3) *Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate*

**Articolul 4
Drepturile și libertățile omului**

(1) *Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.*

(2) *Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.*

**Articolul 7
Constituția, Lege Supremă**

Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.

**Articolul 9
Principiile fundamentale privind proprietatea**

(1)(...)

(2) Proprietatea nu poate fi folosită în detrimentul drepturilor, libertăților și demnității omului.

Articolul 20

Accesul liber la justiție

(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) (...)

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

(1) (...)

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.

Articolul 26

Dreptul la apărare

(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

(3) (...)

(4) (...)

Articolul 46

(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sînt garantate.

(2) Nimeni nu poate fi expropriat decât pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreptă și prealabilă despăgubire.

Articolul 54

Restrângerea exercițiului unor drepturi sau unor libertăți

(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburării în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) (...)

(4)Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.

Articolul 272 Începutul curgerii termenului de prescripție extinctivă

(1)Termenul de prescripție extinctivă începe să curgă de la data nașterii dreptului la acțiune. Dreptul la acțiune se naște la data când persoana a aflat sau trebuia să afle despre încălcarea dreptului.

(2) Dacă legea prevede altfel, prescripția începe să curgă de la data când obligația devine exigibilă, iar în cazul obligației de a nu face, de la data încălcării acesteia. În cazul în care dreptul subiectiv este afectat de un termen suspensiv sau de o condiție suspensivă, termenul de prescripție extinctivă începe să curgă de la data împlinirii termenului ori a realizării condiției.

(3) (...);

(4)(...);

(5)(...);

(6)(...);

(7)(...);

(8)(...);

(9)(...);

Articolul 1030 Contractul de mandat

(1)Prin contractul de mandat o parte (mandant) împuternicește cealaltă parte (mandatar) de a o reprezenta la încheierea de acte juridice, iar aceasta, prin acceptarea mandatului, se obligă să acționeze în numele și pe contul mandantului.

(2)(...)

Pornind de la prevederile constituționale menționate mai sus, consider că dispoziția art.272 alin.(1) Cod civil al Republicii Moldova (în redacția de până la 01.03.2019) „termenul de prescripție extinctivă începe să curgă de la data nașterii dreptului la acțiune. Dreptul la acțiune se naște la data când persoana a aflat sau trebuia să afle despre încălcarea dreptului”, sintagma „dacă legea prevede altfel, prescripția începe să curgă de la data când obligația devine exigibilă (...)”din art.272 alin.(2) Cod civil R.M. (în redacția de până la 01.03.2019), precum și dispoziția art.1030 alin.(1) Cod civil al Republicii Moldova (în redacția de până la 01.03.2019) „prin contractul de mandat o parte (mandant) împuternicește cealaltă parte (mandatar) de a o reprezenta la încheierea de acte juridice, iar aceasta, prin acceptarea mandatului, se obligă să acționeze în numele și pe contul mandantului” contravin prevederilor art.1

alin.(3), art.4 alin.(1),(2), art.7, art.9 alin.(2), art.20 alin.(1), art.23 alin.(2), art.26 alin.(1),(2), art.46 alin.(1),(2), art. 54 alin.(1),(2),(4) din Constituție, prin urmare, sunt neconstituționale din următoarele considerente.

I.După cum rezultă din circumstanțele de fapt și de drept enunțate supra, în cauza civilă la cererea lui Moisei Olga împotriva avocatului Roșca Ivan, actualmente aflată pe rolul Curții de Apel Chișinău, au fost pronunțate mai multe hotărâri judecătorești, ***două dintre care de respingere a acțiunii pe motiv de omitere de către reclamantă a termenului de adresare în instanță.***

Totodată, în cadrul aceleiași acțiuni a fost pronunțată și o altă hotărâre de admitere a acțiunii lui Moisei Olga, considerându-se ca fiind depusă în termenul de prescripție extinctivă, cu aplicarea normelor juridice ce țin de contractul de mandat. În asemenea circumstanțe, se impune părerea despre lipsa unei practici uniforme privind aplicarea de către instanțele judecătorești a normelor ce țin de prescripția extinctivă, caracterul interpretativ și lipsa de celeritate a normelor ce reglementează termenul de adresare în instanță, inclusiv momentul nașterii dreptului la acțiune, data când persoana a aflat sau trebuia să afle despre încălcarea dreptului.

În aceeași ordine de idei, pornind de la faptul că între avocat și client, în virtutea contractului de asistență juridică există niște relații juridice de prestare a serviciilor, există percepția de neclaritate și lipsă de celeritate în aplicarea corectă și uniformă în practica judiciară a normelor ce țin de prestarea serviciilor, inclusiv celor de asistență juridică și celor care reglementează contractul de mandat, în special în relațiile de prestare a serviciilor juridice de către avocat – clientului.

II.În susținerea argumentelor sesizării, atrag atenția asupra următoarelor prevederi relevante ale Curții Constituționale a RM.

Potrivit pct.44-46 din HCC nr.23 din 05.08.2021, Curtea reține că exigențele statului de drept presupun, *inter alia*, asigurarea legalității și a certitudinii juridice (Raportul privind preeminența dreptului, adoptat de Comisia de la Veneția în cea de-a 86 sesiune plenară din 25-26 martie 2011, CDL-AD(2011)003rev,par.41).

În acest sens, articolul 23 alin.(2) din Constituție impune adoptarea de către legislator a unor legi accesibile și previzibile.

Atât articolul 23 alin.(2), cât și articolul 54 alin.(2) din Constituție presupun faptul că orice limitare a drepturilor fundamentale trebuie să aibă loc, în mod obligatoriu, printr-o lege. Articolul 54 alin.(2) din Constituție conține formula „prevăzută de lege”. Această formulă presupune existența unor exigențe care se referă la calitatea legii. Legea trebuie să fie accesibilă pentru persoanele vizate, clară și previzibilă în privința efectelor sale, adică trebuie să fie

formulată cu o precizie suficientă pentru a le permite persoanelor vizate – dacă este necesar, cu o consiliere juridică adecvată – să prevadă, în mod rezonabil, consecințele pe care le presupune o anumită acțiune și să-și conformeze conduita (HCC nr.26 din 10 noiembrie 2020, par.46).

Expresia „prevăzută de lege” presupune, *inter alia*, un caracter previzibil suficient al termenilor legali, pentru a le oferi persoanelor indiciile corespunzătoare cu privire la circumstanțele și la condițiile în care autoritățile pot recurge la măsuri care le afectează drepturile garantate de Constituție (ibidem, par.47).

III.Totodată, pentru ca legea să îndeplinească exigența previzibilității, ea trebuie să precizeze cu suficientă claritate întinderea și modalitățile de exercitare a puterii discreționare a autorităților în domeniul respectiv, ținând cont de scopul legitim urmărit, pentru a-i oferi persoanei o protecție adecvată împotriva arbitrariului (*Sissanis v.România*, 25 ianuarie 2007, par.66; *Seychell v.Malta*, 28 august 2018, par.50-52).

La elaborarea unui act normativ, legislatorul trebuie să respecte normele de tehnică legislativă pentru ca aceasta să corespundă exigențelor constituționale de claritate, *i.e.* accesibilitatea și previzibilitatea.

În jurisprudența sa, Curtea a stabilit că, pentru a exclude orice echivoc, textul legislativ trebuie să fie formulat în mod clar și inteligibil, fără dificultăți de ordin sintactic și pasaje obscure (a se vedea, *mutatis mutandis*, NCC nr.6 din 10 martie 2020, par.69; HCC nr.18 din 30 iunie 2020, par.79; DCC nr.3 din 16 ianuarie 2020, par.25; HCC nr.12 din 6 aprilie 2021, par.64).

Folosirea termenelor de prescripție vizează asigurarea bunei-administrații a justiției și respectarea, în special, a principiului securității juridice.

Calitatea legii constituie o condiție vitală pentru menținerea securității raporturilor juridice și pentru ordonarea eficientă a relațiilor sociale (a se vedea HCC nr.21 din 22 iulie 2016, par.55).

IV.Punctul 56 al aceleiași Hotărâri a Curții Constituționale statuează că, dreptul de acces la un tribunal nu este un drept absolut. Acesta poate fi limitat. Limitările exercițiului accesului la un tribunal trebuie să fie prevăzute de lege, să urmărească un scop legitim și să fie proporționale, pentru a nu fi afectată însăși esența dreptului. Această afirmație este valabilă și pentru normele de natură procedurală, care stabilesc termene în interiorul cărora persoanele ar putea formula o contestație (*Marc Brauer v.Germnia*, 1 septembrie 2016, par.36).

V.În aceeași ordine de idei, în punctul 29,30 din Decizia CC nr.106 din 01.07.2021 se menționează că, folosirea termenelor de prescripție vizează asigurarea bunei-administrații a justiției și respectarea, în special, a principiului

securității juridice. Durata termenului este o chestiune în privința căreia statul dispune o marjă de apreciere, cu condiția ca termenul să nu fie atât de scurt, încât să fie inacceptabil (*J.A. Pye (Oxford) Ltd și J.A. Pye (Oxford) Land Ltd v. Regatul Unit*, 30 august 2007). De principiu, instituirea unor termene scurte pentru formularea unei contestații nu ridică, *per se*, o problemă în baza articolului 6 par.1 din Convenția Europeană (a se vedea *Mamikonyan v. Armenia*, 16 martie 2010, par.29; *Marc Brauer v. Germania*, 1 septembrie 2016, par.36).

Curtea Europeană a mai reținut că dispozițiile legale referitoare la formalitățile și limitele de timp care trebuie îndeplinite pentru a formula o acțiune sunt destinate să asigure buna-administrare a justiției și respectarea, în special, a principiului securității juridice. Părțile unui litigiu ar trebuie să aibă certitudinea că aceste reguli vor fi aplicate (*Gheorghiu v. Republica Moldova*, 2 iulie 2019, par.27).

VI. Potrivit recomandărilor avizului nr.11 din 2008 al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) în atenția Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind calitatea hotărârilor judecătorești, o motivație și o analiză clară sunt cerințele fundamentale ale hotărârilor judecătorești și un aspect important al dreptului la un proces echitabil. Pentru a răspunde cerințelor procesului echitabil, motivarea ar trebui să evidențieze că judecătorul a examinat cu adevărat chestiunile esențiale ce i-au fost prezentate.

În același context, art.6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului garantează dreptul justițiabilului la o hotărâre motivată sub aspectul instituirii obligației instanțelor de judecată de a-și argumenta hotărârile adoptate din perspectiva unei analize ample a circumstanțelor pricinii. Îndatorarea de a motiva coerent și unitar hotărârea sub aspectul tuturor cerințelor fără a exista contradicții între motivare și dispozitiv, constituie o garanție pentru justițiabili, în fața eventualului arbitrar judecătoresc, fiind singurul mijloc prin care se dă posibilitatea de a putea exercita un eficient control judiciar.

VII. Art.6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului statuează că, orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil, în mod public și în termen rezonabil, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa.

În jurisprudența CtEDO principiul egalității armelor semnifică tratamentul egal al părților pe toată durata desfășurării procesului în fața unei instanțe de judecată, fără ca una din ele să fie avantajată în raport cu cealaltă sau celelalte

părți din proces. În mod constant, CtEDO a decis că principiul egalității armelor constituie unul din elementele mai largi de „proces echitabil”, impune fiecărei părți să i se ofere posibilitatea rezonabilă de a-și susține cauza în condiții în care să nu o plaseze într-o situație de net dezavantajate în raport cu „adversarul” ei (cauza Kress contra Franței, par.72, 7 iunie 2001, cauza Platacon contra Greciei, par.47, 28 mai 2009).

În același context, jurisprudența CEDO menționează că, *legislatorul a stabilit prescripția extinctivă în scopul păstrării unei stabilități în raporturile juridice dintre părți, contrar persistării unei incertitudini în raporturi pentru o perioadă îndelungată de timp, în care apar, se derulează și se modifică o complexitate de relații dintre părți sub egida unor norme de drept diferite, iar examinarea unei acțiuni depusă în afara termenului legal constituie o încălcare a principiului legalității și securității raporturilor juridice și respectiv, o soluție inadmisibilă în ordinea de drept.*

Aplicarea prescripției extinctive este în concordanță cu principiul disponibilității – principiu independenței și inițiativei în obținerea, exercitarea și apărarea drepturilor civile.

De menționat este și faptul că sintagmele a cărei constituționalitate se contestă aduc confuzie în ceea ce privește aplicarea și interpretarea diferită de către instanțele judecătorești a prescripției extinctive în ceea ce ține de momentul apariției dreptului și termenul de adresare în instanță cu o cerere în apărarea dreptului pretins încălcat.

Sub acest aspect, sintagmele date nu corespund cerințelor de claritate și previzibilitate a legii, garantate de art.23 alin.(2) din Constituția R.M.

VIII. Pe cale de consecință, o asemenea situație de drept raportată la speța menționată, generează și riscul încălcării dreptului de proprietate și o injierință nejustificată a statului în posesia nestingherită a bunurilor persoanei.

În contextul menționat, cu referire la speța, odată cu transferul de către Ministerul Finanțelor a sumei onorariului de 19000 lei pe contul avocatului Roșca Ivan la data de 22 octombrie 2014, suma indicată a devenit proprietatea dobândită legal de către avocat, pentru care acesta din urmă avea o așteptare legitimă că o va primi pentru munca depusă în interesul clienței pe parcursul a circa 4 ani și obținerea unor rezultate favorabile acesteia.

În acest sens, în punctul 46, 48 din HCC nr.4 din 03.03.2022 se menționează că, Curtea reiterează că dispozițiile art.46 din Constituție obligă statul și ceilalți titulari ai puterii publice să respecte proprietatea și să se abțină de la orice acțiune ce ar aduce atingere acestui drept (HCC nr.38 din 8 iulie 1999; DCC nr.7 din 20 ianuarie 2022, par.30 și jurisprudența citată acolo).

Curtea Europeană a reținut într-o cauză similară cu prezenta cauză, *Strezovski și alții v. Macedonia de Nord*, pronunțată la 27 februarie 2020, că obiectul esențial al articolului 1 din Protocolul nr.1 la Convenție, care garantează dreptul de proprietate, constă în protecția persoanei de ingerința nejustificată a statului în posesia nestingherită a bunurilor sale(...).

IX. Potrivit art.1 din Primul Protocol adițional la Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale, *orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru o cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.*

Articolul 1 din Protocolul nr.1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului protejează atât „bunurile actuale” cât și activele, inclusiv creanțele despre care reprezentantul poate susține că are cel puțin o „așteptare legitimă”, „bunurile” includ drepturi „in rem” și „în personam”. Termenul cuprinde bunuri imobile și mobile și alte drepturi de proprietate. Dreptul de posesiune și folosință temporară care este un drept patrimonial atrage protecția art.1 din Protocolul 1 CEDO (Stretch împotriva Regatului Unit, pct.32-35, Bruncrona împotriva Finlandei, pct.79; Bosphorus Hova Yollari Turizm v/s Ticaret Anonim Şirketi împotriva Irlandei, pct.140).

În același context, art.46 alin.(1),(2) din Constituția Republicii Moldova statuează că, *dreptul de proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sînt garantate. Nimeni nu poate fi expropriat decât pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreptă și prealabilă despăgubire.*

X. În acord cu cele enunțate supra, în punctul 15 al Deciziei Curții Constituționale nr.14 din 07.02.2022 se menționează că, sub acest aspect, Președintele constată că, potrivit jurisprudenței Curții Europene, la care fac trimitere și autorii cererii de suspendare, în măsura în care se referă la pierderea unui venit viitor, plângerea reclamantului iese din sfera de protecție prevăzută de articolul 1 din Protocolul nr.1 la Convenție, care privește numai bunurile existente sau speranțele legitime privind proprietatea. Cu toate acestea, aplicabilitatea articolului 1 din Protocolul nr.1 la Convenție se extinde la exercitarea profesiei de avocat și la clientela aferentă, avându-se în vedere că acestea sunt chestiuni de o anumită valoare care au, în multe privințe, natura drepturilor private și astfel constituie beneficii, reprezentând bunuri în sensul primului enunț din această prevedere (*Buzescu v. România*, 24 mai 2005, par.81). Așadar, Curtea Europeană a recunoscut existența unor drepturi similare drepturilor de proprietate în cauzele care vizau practicile profesionale în care, în virtutea propriei activități, reclamantii își crează o clientelă și aveau un profit

ca urmare a desfășurării activității (a se vedea *Konyv-Tar Kft și alții v.Ungaria*, 16 octombrie 2018, par.31-32; *Rola v.Slovenia*, 4 iunie 2019, par.71-72).

V.Cerințele autorului sesizării.

1.În temeiul celor relatate, solicit Curții Constituționale declararea ca fiind neconstituțională a dispoziției art.272 alin.(1) Cod civil al Republicii Moldova (în redacția de până la 01.03.2019) „*termenul de prescripție extinctivă începe să curgă de la data nașterii dreptului la acțiune. Dreptul la acțiune se naște la data când persoana a aflat sau trebuia să afle despre încălcarea dreptului*”, sintagma „*dacă legea prevede altfel, prescripția începe să curgă de la data când obligația devine exigibilă(...)*” din art.272 alin.(2) Cod civil R.M. (în redacția de până la 01.03.2019), precum și a dispoziției art.1030 alin.(1) Cod civil al Republicii Moldova (în redacția de până la 01.03.2019) „*prin contractul de mandat o parte (mandant) împuternicește cealaltă parte (mandatar) de a o reprezenta la încheierea de acte juridice, iar aceasta, prin acceptarea mandatului, se obligă să acționeze în numele și pe contul mandantului*”.

VI.Date suplimentare referitoare la obiectul sesizării.

VII.Documente anexate articolul 39 alin.(2) litg)

VIII.Declarația și semnătura – art.39 alin.(2) lit.h)

18.Declar pe propria onoare că informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sunt exacte.

Chișinău

Semnătura: Avocat Roșca Ivan

18 mai 2022

ÎN C H E I E R E

mun. Chișinău

26 mai 2022

Colegiul civil, comercial și de
contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău

În componență:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii
Grefier

Ala Malfi
Viorica Mihaila și Vitalie Cotorobai
Oaieneagră Adelina

examinând, în ședință de judecată publică, în procedura de apel, cauza civilă inițiată la cererea de chemare în judecată înaintată de Moisei Olga către Roșca Ivan cu privire la încasarea sumei, repararea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată, împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău /sediul Centru/ din 12 aprilie 2019, prin care acțiunea a fost respinsă ca tardivă, -

c o n s t a t ă :

La 9 octombrie 2017 Moisei Olga s-a adresat cu cerere de chemare în judecată către Roșca Ivan, solicitând încasarea din contul avocatului Roșca Ivan în beneficiul său a sumei de 19000 lei, sumă care a fost încasată de către dânsul în beneficiul său, a sumei de 4197 lei potrivit ratei inflației calculate pentru perioada noiembrie 2014-august 2017, dauna morală cauzată și a cheltuielilor de judecată pentru plata taxei de stat, asistență juridică și a altor cheltuieli suportate în legătură cu examinarea cauzei.

În susținerea cererii de chemare în judecată a invocat, că la 22 octombrie 2014 Ministerul Finanțelor a transferat pe contul avocatului Roșca Ivan, în calitate de reprezentant al reclamantei, suma de 19000 de lei, banii fiind transferați în temeiul titlului executoriu eliberat în baza hotărârii judecătorești emisă de Judecătoria sect. Buiucani mun. Chișinău la 10 iunie 2013. Suma respectivă urma să fie încasată de reclamantă în cauza civilă la acțiunea depusă de Moisei Olga împotriva Ministerului Justiției, privind încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil și repararea prejudiciului.

A afirmat, că avocatul Roșca Ivan a reprezentat-o în respectiva cauză civilă, dânsa prin mandatul eliberat acordându-i și dreptul acestuia de a prezenta titlul executoriu spre executare și încasarea sumei adjudecate. Deși banii au fost transferați real pe contul avocatului, acesta nu i-a comunicat despre acest fapt, iar la nenumăratele sale apeluri telefonice prin care îi solicita informații pe marginea executării hotărârii judecătorești, Roșca Ivan îi răspundea că situația este sub control.

A relatat, că în anul 2015 a transmis o scrisoare Ministerului Justiției, prin care a solicitat informații privind transferarea sumei de bani, iar prin răspunsul din 18 iunie 2015 a fost informată că titlul executoriu a fost expediat spre executare la Ministerul Finanțelor și suma a fost transferată pe contul avocatului la data de 22 octombrie 2014, conform mandatului nr. 0499712 din 29 iulie 2014.

A comunicat, că a apelat avocatul cu solicitarea de a-i restitui banii, iar ultimul i-a propus să se întâlnească personal, însă la întâlnirile fixate nu s-a prezentat, astfel soluționarea problemei nu a fost posibilă pe cale amiabilă.

Examinând cauza, prin hotărârea Judecătoriei Chișinău /sediul Centru/ din 12 aprilie 2019, instanța de fond a respins acțiunea, ca fiind tardivă.

Nefiind de acord cu soluția instanței de fond, la 7 mai 2019 Moisei Olga a contestat cu apel hotărârea primei instanțe, solicitând casarea acesteia, cu emiterea unei noi soluții de admitere integrală a acțiunii.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 7 noiembrie 2019 a fost admis apelul declarat de Moisei Olga, casată integral hotărârea Judecătoriei Chișinău /sediul Centru/ din 12 aprilie 2019 și emisă o nouă hotărâre de admitere parțială a acțiunii. A fost încasată de la pârâțul Roșca Ivan în beneficiul reclamantei Moisei Olga suma de 19000 lei cu titlu de datorie, rata inflației în sumă de 4197 lei, suma de 5000 lei cu titlu de prejudiciu moral și suma de 1767,93 lei cu titlu de cheltuieli de judecată suportate pentru examinarea cauzei în prima instanță și în apel. În rest, pretențiile din acțiune au fost respinse, ca neîntemeiate.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 25 martie 2020 a fost admis recursul declarat de Roșca Ivan, casată decizia Curții de Apel Chișinău din 7 noiembrie 2019 și remisă cauza spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 29 iunie 2021 a fost respins apelul declarat de Moisei Olga și menținută hotărârea Judecătoriei Chișinău /sediul Centru/ din 12 aprilie 2019.

La 15 octombrie 2021, Olga Moisei a declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 29 iunie 2021, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei recurate și a hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 22 decembrie 2021 a fost admis recursul declarat de Moisei Olga, casată decizia Curții de Apel Chișinău din 29 iunie 2021 și remisă cauza spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău.

La 20 mai 2022, intimatul Roșca Ivan, prin intermediul secției evidență și documentare procesuală a instanței de apel, a înaintat demers, privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 272 alin. (1) Cod civil (în redacția de până la 01.03.2019) „termenul de prescripție extinctivă începe să curgă de la data nașterii dreptului la acțiune. Dreptul la acțiune se naște la data când persoana a aflat sau trebuia să afle despre încălcarea dreptului”, sintagma „dacă legea prevede altfel, prescripția începe să curgă de la data când obligația devine exigibilă (...)” art.272 alin. (2) Cod civil (în redacția de până la 01.03.2019) a Republicii Moldova ce reglementează momentul nașterii dreptului la acțiune și data când persoana a aflat sau trebuia să afle despre încălcarea dreptului, momentul începerii curgerii prescripției extinctive, precum și dispoziția art. 1030 alin. (1) Cod civil (în redacția de până la 01.03.2019) „prin contractul de mandat o parte (mandant) împuternicește cealaltă parte (mandatar) de a o reprezenta la încheierea de acte juridice, iar aceasta, prin acceptarea mandatului, se obligă să acționeze în numele și pe contul mandantului”, pe motiv că contravin prevederilor art. 1 alin. (3), art. 4 alin. (1) și (2), art. 7, art. 9 alin. (2), art. 20 alin. (1), art. 23 alin. (2), art. 26 alin. (1) și (2), art. 46 alin. (1) și (2) și art. 54 alin. (1), (2) și (4) din Constituția.

Părțile procesului, fiind citate despre ședința de judecată, în proces nu s-au prezentat, urmare a cărui fapt Colegiul a dispus examinarea cauzei în lipsa acestora.

Examinând materialele cauzei și motivele invocate de părți în susținerea poziției expuse, în coroborare cu cadrul legal aplicabil, Colegiul consideră necesar a admite

demersul părții intimată privind sesizarea Curții Constituționale din următoarele considerente.

Potrivit prevederilor art. 12¹ Cod de procedură civilă:

(1) În cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională.

(2) La ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, instanța nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție; b) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia ori este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; c) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate.

(3) Ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune printr-o încheiere care nu se supune nici unei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate se amână pledoariile.

(4) Dacă nu sânt întrunite cumulativ condițiile specificate la alin. (2), instanța refuză ridicarea excepției de neconstituționalitate printr-o încheiere care poate fi atacată odată cu fondul cauzei.

(5) Instanța de judecată poate ridica excepția de neconstituționalitate doar dacă cererea de chemare în judecată sau cererea de apel a fost acceptată în modul prevăzut de lege ori dacă cererea de recurs împotriva hotărârii sau deciziei curții de apel a fost declarată admisibilă conform legii.

În conformitate cu art. 135 alin. (1) lit. a) al Constituției, Curtea Constituțională exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte.

Astfel, raportând dispozițiile legale preciate la circumstanțele speței Colegiul conchide, că nu este îndreptățit de a se expune asupra temeiniciei sesizării Curții Constituționale înaintată de intimatul Roșca Ivan, reținând doar că actul legal, în privința căreia intimatul invocă excepția de neconstituționalitate, intră în categoria actelor normative prevăzute expres și exhaustiv de art. 135 al Constituției, excepția este ridicată de o parte în proces - intimat, prevederile legale contestate sunt pertinente pricinii, pot fi aplicate în continuare la soluționarea cauzei și nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale, ce ar avea ca obiect controlul constituționalității normelor legale contestate.

Din aceste considerente, deoarece partea intimată este îndreptățită de a sesiza Curtea Constituțională, situația întrunind criteriile impuse de lege pentru situațiile de acest gen, anterior enumerate, iar sesizarea părții adresată Curții urmând a fi expediată acesteia de către instanța de apel, Colegiul conchide în speță că urmează a fi admis demersul intimatului Roșca Ivan, privind remiterea sesizării de ridicare

a excepției de neconstituționalitate în adresa Curții Constituționale, cu amânarea pledoariilor până la soluționarea sesizării de către ultima.

Reieșind din cele indicate și în conformitate cu prevederile art. art. 12¹, 269-270 Cod de procedură civilă și Hotărârii Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016 Colegiul, -

d i s p u n e:

Admite demersul intimatului Roșca Ivan, privind remiterea Curții Constituționale a sesizării de excepție a neconstituționalității și se remite Curții sesizarea de excepție a neconstituționalității a dispozițiilor: art. 272 alin. (1) Cod civil (în redacția de până la 01.03.2019), sintagma „*termenul de prescripție extinctivă începe să curgă de la data nașterii dreptului la acțiune. Dreptul la acțiune se naște la data când persoana a aflat sau trebuia să afle despre încălcarea dreptului*”; art. 272 alin. (2) Cod civil (în redacția de până la 01.03.2019), sintagma „*dacă legea prevede altfel, prescripția începe să curgă de la data când obligația devine exigibilă (...)*”; art. 1030 alin. (1) Cod civil (în redacția de până la 01.03.2019), sintagma „*prin contractul de mandat o parte (mandant) împuternicește cealaltă parte (mandatar) de a o reprezenta la încheierea de acte juridice, iar aceasta, prin acceptarea mandatului, se obligă să acționeze în numele și pe contul mandantului*” depusă în cadrul cauzei civile inițiată la cererea de chemare în judecată înaintată de Moisei Olga către Roșca Ivan cu privire la încasarea sumei, repararea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată.

Încheierea nu se supune nici unei căi de atac.

**Președintele ședinței
Judecătorul**

Ala Malii

Judecătorii

Viorica Mihaila

Vitalie Cotorobai